

Offer(gave)

'Wie oren heeft om te horen, moet horen'. Er zijn dus ook oren die niet willen horen. Die oostindisch doof zijn. Oren die op iets anders staan afgesteld. Je kunt zo met iets of iemand bezig zijn, dat je andere geluiden niet meer hoort. Je hoofd is bezet en zo in beslag genomen door iets, dat al het andere aan je voorbij gaat. Je hoort alleen wat je uitkomt, wat in jouw straatje past, wat jouw plaatje van de werkelijkheid in stand houdt. Je wilt alleen horen wat je wilt horen. En ook omgekeerd. Woorden en geluiden die je niet bevallen, die onaangenaam zijn, die storen en angst oproepen, daar sluit je je voor af. Die wil je niet horen, omdat ze verwarren, storen, pijn doen en je uit evenwicht brengen. Oren zijn net deurtjes. We zetten ze hoogstens op een kier, want onze vertrouwde ideeën moeten niet te veel verstoord worden. Maar vaker houden we onze deur dicht, met alle gevaar voor vastroesten in onze gewoonten en vaste overtuigingen. Wie durft nog te leven met een open deur, een luisterend oor?

In het fragment van Lucas dat we hoorden, gaat Jezus de confrontatie aan. Een grote mensenmenigte trok met hem mee. Velen hebben interesse in deze rondtrekkende leraar en genezer. Ze volgen hem, omdat ze iets bij hem kunnen halen en vinden. Levenswijsheid, woorden die toekomst openen en kracht geven, brood en herstel, genezing. En dan, zo staat er, draait Jezus zich om en staat oog in oog met de menigte. Hij kijkt ze aan en spreekt krasse taal. 'Wie mij volgt, maar niet breekt met zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters, ja zelfs met zijn eigen leven, kan niet mijn leerling zijn. Wie niet zijn kruis draagt en mij op mijn weg volgt, kan niet mijn leerling zijn'. En verderop komt er nog een derde voorwaarde: 'Zo geldt ook voor jullie: wie geen afstand doet van al zijn bezittingen, kan mijn leerling niet zijn'. Daar sta je dan. Dit is toch te gek voor woorden? Breken met je familie, je geboortegrond, de mensen die je gemaakt hebben tot wie je bent? Degenen die je het meest nabij zijn, ook al hebben we het niet altijd gemakkelijk met elkaar, toch hebben we een band, een levenslijn die we niet willen loslaten. Trouwens, je moet je vader en moeder toch eren, dat heeft Mozes toch gezegd in de tien woorden! Kan Jezus er niet tegen dat hij op nummer twee staat en de familie op één? Maar echt op één staat mijn eigen leven en daar moet Jezus, de godsdienst, het Heilige van afblijven. Daar bepaal ik wat er gebeurt en ben ik de baas. Het is mijn leven, daar ga ik over.

Wat bedoelt Jezus met zijn radicale oproep om te breken met je familie en je bezit vaarwel te zeggen? Oké, je moet het met overleg doen. Bouw geen toren als je niet genoeg geld hebt om het materiaal te kopen. Val niemand aan als je niet genoeg manschappen of kracht hebt. Dus: Bezint eer begint. Ga met overleg en verstand te werk. Handel naar vermogen, nuchter en zakelijk. Maar hij vraagt wel om familie en geld los te laten. Moet je dat niet letterlijk nemen, maar figuurlijk? Maar het staat er heel concreet en volgens mij was Jezus geen mooi-prater die onrecht toedekte en Gods bevrijdende aanwezigheid dichtsmeedde met vrome taal. Nee, Jezus roept ons op om los te komen van onze familie die ons vasthoudt en tegenhoudt om onze eigen vleugels uit te slaan en ons bezit te delen. Hij roept ons weg uit schijn veiligheid en afhankelijkheid. Hij roept ons als een uniek persoon te voorschijn, als een mens op eigen voeten en met een eigen naam. Jezus wil geen volgers, maar een leerling die een persoonlijke relatie heeft met zijn leraar en omgekeerd. En Jezus wil de mens openen voor Gods aanwezigheid in de alledaagse werkelijkheid van zijn leven. Dat een mens op zoek gaat naar het goede en schone en ware, die kwetsbare en machteloze levensschatten, waarin God zich laat vinden. Zelf bracht hij zijn ouders op twaalfjarige leeftijd aan het schrikken toen hij achterbleef in de tempel en zijn ongeruste ouders hem pas na drie dagen terugvonden tussen de rabbijnen en dan zegt hij heel eigenwijs: waarom zoeken jullie

mij? Jullie wisten toch dat ik bij mijn Vader moest zijn? Hij kent een andere vader die belangrijker is dan zijn eigen ouders. Toch gaat hij mee naar huis en schikt zich. En zo staat er: hij werd een wijs en volwassen mens, die steeds meer in de gunst kwam bij God en de mensen (Luc 2,41v). En als hij dan zijn weg gaat en zijn moeder en broers hem willen ontmoeten, maar vanwege de menigte hem niet kunnen bereiken, dan zegt hij: 'Mijn moeder en mijn broers zijn zij, die het woord van God horen en ernaar doen'(Luc 8,21). Opnieuw die vrijheid en andere en nieuwe verhoudingen voorbij aan de begrenzingen en wetten van de familie en het bezit. In Jezus klinkt de stem van God die aan ieder van ons vraagt: mens, waar ben jij? Waar ben je mee bezig? Wees aanwezig nu! Het is God die ons ware zelf schept en bevrijdt. Die ons wegroept uit al de verstrikkingen en verwarringen van onze aanpassing aan alles wat moet en hoort. Die ons wegroept uit de verslaving aan ons valse zelf. Ons weg kruipen achter een ander en verschuilen in de massa. Wordt een enkeling, wordt jezelf als medespeler in het Koninkrijk van God, waar ieder in vrijheid antwoord geeft op de vraag en de liefde van een ander.

En zo kom ik bij dat beladen en lastige woord offer. Het woord heeft tegenwoordig geen positieve klank. Een voorbeeld: om uit de financiële crisis te komen moeten er offers gebracht worden en meestal door de mensen die toch al niet zoveel hebben. Mensen brengen offers voor hun vaderland, voor hun geliefde, voor hun gezondheid of voor een groter doel. Je moet het er voor over hebben. Dit offer moet je nu eenmaal brengen, het kan niet anders. Het heeft te maken met jezelf iets onthouden, jezelf iets opleggen, wat je niet wilt. Het is een moeten. Een verplichting. Een zware last. Offer heeft met lijden te maken en sinds de Middeleeuwen is het kruisoffer van Jezus centraal in de geloofsbeleving van het westen komen te staan. Door lijden en offers en hard werken kwam een mens dichter bij God door te delen in het lijden van Jezus zelf. Ik zeg heel nadrukkelijk sinds de Middeleeuwen, omdat vóór die tijd, in het vroege en begin- christendom Pasen, de opstanding, de nieuwe mens centraal stonden en het lijden van goede vrijdag een fase was, een stap op een weg die naar vernieuwing leidde. Het Koninkrijk was aangebroken en de Messias komende en mensen werden door de Geest van de Levende bewogen tot een nieuw samenleven. De oorspronkelijke betekenis van het woord offer is: gave, geschenk. En het werkwoord offeren betekent: aanbieden. Offer betekent niet opofferen, maar een antwoord geven als dank voor een ervaren weldaad. Offer is het vrije en menselijke antwoord op de genade die een mens heeft gekregen van een a(A)nder. Het offer brengt je niet in de wereld van het moeten, de wereld van wetten en plichten, maar in de wereld van de verwondering, in de wereld van de bevrijding en van het mogen en kunnen. Het is niet de wet van het eigenbelang en van de ruilhandel: ik geef jou iets, opdat jij mij iets geeft, ik geef god een offer opdat hij mij iets geeft (do ut des), maar ik geef jou iets, omdat jij mij iets wezenlijks hebt gegeven. Ik geef, omdat mij gegeven is. Het is teruggeven. Een offer-gave als antwoord om de wederkerige relatie tussen God en mens en tussen mensen onderling en tussen de natuur en de mens te vieren en te laten gebeuren. Hier begint het Koninkrijk te dagen en regeert de liefde. Het vraagt van de mens een stap, een keuze, zegt Jezus. 'Neem je kruis op en volg mij'. Stap uit je ik-gerichtheid en open je voor de ander en luister naar de echte vraag die de ander stelt. Het is de weg van de overgave. Zonder geweld meewerken aan vrede en verzoening. Het kruis zoals wij dat kennen kun je ook verstaan als een levensteken. Het staat voor een mens die zijn armen en handen wijd opent. Een mens als het kruispunt van het verticale (hemel en aarde) en het horizontale (onze medemensen en de andere schepselen). In die verbondenheid mogen we leven. Amen

André Wesche (awesche@kpnmail.nl)

Gelezen: Lucas 14,25-35